

4

Vragenuur

Vragen van het lid Blanksma-van den Heuvel aan de minister van Financiën over **de risico's van staatsgaranties**.

Mevrouw Blanksma-van den Heuvel (CDA):

Voorzitter. Garanties zijn niet gratis. De Nederlandse overheid heeft in totaal voor meer dan 200 mld. garanties afgegeven. De garanties zijn gegeven aan banken en verzekeraars, maar ook aan landen als Ierland en Griekenland. Deze garanties zijn afgegeven om onze financiële sector op de been te houden en om de euro te steunen. Dit zijn zaken die voor Nederland van groot belang zijn.

Wij weten dat aan het afgeven van garanties risico's verbonden zijn. Als het misgaat, kunnen de garanties worden ingeroepen. Dat kan ons geld gaan kosten. De politiek, en het CDA in het bijzonder, heeft daarvoor in menig debat met de minister van Financiën aandacht gevraagd. In december hebben wij nog een motie ingediend waarin werd gevraagd om hierover jaarlijks de Kamer te rapporteren. Ons bevreemdt het dan ook dat gisteren drie vooraanstaande economen de politiek, c.q. de minister van Financiën aanspraken op het feit dat de risico's van het afgeven van garanties onderbelicht blijven. Het tegendeel is waar.

Ik stel de minister van Financiën de volgende vragen. In de eerste plaats vraag ik hem hoe hij de risico's beoordeelt van de garanties die de overheid heeft gegeven aan banken en aan landen. Mijn tweede vraag is, wat de relatie is tussen de prijs die wordt gevraagd voor het afgeven van de garanties ten opzichte van de risico's die wij daardoor met elkaar lopen. De derde vraag gaat over de motie-Blanksma/Harbers die in de Kamer is ingediend. Daarin wordt gevraagd om periodiek te evalueren wat de risico's zijn van de ontwikkelingen en om de Kamer daarvan op de hoogte te houden. Hoe staat het met de uitvoering van deze motie?

Minister De Jager:

Voorzitter. Ook op het ministerie van Financiën zien wij dat er grote risico's verbonden zijn aan de garanties die de overheid geeft. De risico's moeten zeker niet worden onderschat. De risico's achten wij op dit moment nog wel aanvaardbaar. Ik wijs daarbij op de financiële markten en op onze sterke triple-A rating. Het is echter wel noodzakelijk om de garanties tegen het licht te houden en te evalueren. Er is een zeer uitgebreid rapport over de risico's geschreven. Dat is 1 april vorig jaar aan de Kamer aangeboden. Het kabinet heeft er bij zijn aantreden ook iets mee gedaan. De begrotingsregels zijn aangescherpt, heel specifiek als het gaat om de risico's van garanties. Dat zijn de begrotingsregels 24 en 25. De startnota, waarover wij ook met de Kamer hebben gediscussieerd, gaat op de pagina's 3 en 4 ook heel specifiek in op de risico's van de garanties. We hebben de Commissie Risicoregelingen in het leven geroepen. Die commissie zal een en ander deze kabinetsperiode ook evalueren. In de motie-Blanksma-van den Heuvel/Harbers, ingediend bij het debat over de Najaarsnota en de startnota, wordt de regering heel spe-

cifiek gevraagd om in te gaan op de risico's en daarvan verslag te doen. Dat zullen wij doen in het kader van het Financieel Jaarverslag Rijk. Ik ga ervan uit dat de Rekenkamer dan ook goed naar de motie zal kijken, al is dat uiteindelijk aan de Rekenkamer zelf. We zullen nut, noodzaak, risico's en beprijzing van de garanties kritisch tegen het licht gaan houden.

Dan de relatie tussen de gevraagde prijs en het afgeven van garanties. Dat is altijd lastig. Ons doel is echter een marktconforme beprijzing en kostendekkende premies. Tot op heden was de prijs van de garanties – de overheid vraagt ook geld terug voor de garanties – kostendekkend. Dat wordt wel eens in die zin vertaald dat de minister van Financiën daar winst op wil maken, maar dat is niet de bedoeling. Het gaat er gewoon om dat de garanties kostendekkend worden gemaakt en gehouden. Er zitten echter wel risico's aan. Die risico's moet je blijven evalueren. Wij houden die momenteel zeer kritisch tegen het licht, want wij erkennen wel degelijk dat er risico's zijn.

Mevrouw Blanksma-van den Heuvel (CDA):

Ik dank de minister voor zijn beantwoording. Wij moeten wat dit betreft een zeer risicobewuste houding aannemen. Het is goed dat de minister voortvarend aan de slag gaat met de motie-Blanksma-van den Heuvel/Harbers, maar ik heb nog een aantal vragen.

De minister spreekt over kostendekkendheid, maar kan hij helder aangeven wat "kostendekkend" betekent als wij het hebben over de garanties en de premie die wij daarvoor krijgen? Vooraanstaande economen beweren dat de risico's die aan de garanties kleven, niet in de begroting zijn opgenomen. Dat is volgens mij onjuist. Volgens mij staan ze wel in de begroting, maar misschien kan de minister aangeven hoe de garanties in de begroting staan verwoord.

Minister De Jager:

De berichtgeving als zou een en ander niet transparant zijn weergegeven, heeft mij ook verbaasd. De Studiegroep Begrotingsruimte heeft er nota bene een dik rapport over geschreven. Dat is op 1 april vorig jaar naar de Kamer gegaan. Jaarlijks staat zowel in de Miljoenennota als in het Financieel Jaarverslag Rijk een uitgebreid overzicht van alle garanties. Wij geven die dus heel transparant weer. Ik wil er nog wel een keer naar kijken, maar volgens mij wordt een en ander goed weergegeven. Wellicht kunnen wij het optisch nog wat beter doen, zodat iedereen het wat gemakkelijker kan lezen. De Miljoenennota is echter een vrij dun boekje. Over het algemeen wordt dat goed gelezen, ook door economen. Dat zou dus voldoende moeten zijn.

We zijn nu bezig met een onderzoek. De Commissie Risicoregelingen is aan de slag. Zij zal ook kijken naar dat marktconforme en kostendekkende aspect. Het komt erop neer dat de kosten van de risico's die je over meer jaren maakt – garanties kunnen soms leiden tot uitbetaling – moeten worden gedekt door daar tegenover staande premies. Toen dit kabinet aantrad, is in de begrotingsregels vastgelegd – dat is nieuw – dat de premies die wij krijgen uit de financiële interventies, voortaan niet meer gebruikt mogen worden voor uitgaven, maar in de schatkist terecht komen, dus naar het saldo gaan. Dat is heel degelijk.

Mevrouw Blanksma-van den Heuvel (CDA):

Laat het duidelijk zijn dat we een heel risicobewuste houding moeten aannemen. Ik vraag de minister om de toe-

De Jager

zegging dat hij, als daar aanleiding toe is omdat sprake is van ontwikkelingen die het risicoprofiel verhogen, dan proactief met de Kamer in debat gaat.

Minister De Jager:

Zeker! Sterker nog, de Kamer heeft hierin een belangrijke rol. Het kabinet heeft bij zijn aantreden het "nee, tenzij"-beleid voor het eerst in de regels opgenomen. Voor nieuwe garanties geldt dus "nee, tenzij". Wij zijn zeer terughoudend met het verstrekken van garanties.